

Info rahvatervise kohta ühest kohast – veebiraamatukogu ja sõnastik

Ele Kiisk –TÜ tervishoiu instituut

Tartu Ülikooli tervishoiu instituudis hallatakse rahvatervishoiu veebiraamatukogu, lühendina RaTeRa. RaTeRa-sse on kogutud aastast 2000 ilmunud Eesti rahvatervishoiu valdkondi käsitlevad publikatsioonid.

RaTeRa asub aadressil <http://www.rahvatervis.ut.ee/>. Raamatukogu avati 2010. aasta veebruaris Tartu Ülikooli tervishoiu instituudi, Sotsiaalministeeriumi ja Tervise Arengu Instituudi koostööprojekti „Epidemioloogia õpe ja terviseinfo analüüs“ raames. Septembris 2015 on raamatukogus andmeid 1452 publikatsiooni kohta.

Veebiraamatukogu on mõeldud kasutamiseks kõigile, keda huvitavad rahvatervise küsimused Eestis. Siit leiab abi nii spetsialist kui ka üliõpilane. Raamatukokku on koondatud Eesti kohta kirjutatud publikatsioonid ja Eesti rahvastiku tervist käsitlevad olulised rahvusvahelised materjalid. RaTeRa-st võib leida rahvatervise valdkonnas koostatud uuringuid ja analüüse, aruandeid, hindamisdokumente, magistri- ja doktoritöid ning Eesti rahvatervishoiu arengut suunavaid poliitikadokumente, strateegiaid ja arengukavasid. Sisu järgi on publikatsioonid jagatud kuude valdkonda: rahvastiku tervise näitajad; suremus, haigestumus ja terviseseisundid; tervisekäitumine ja eluviis; keskkonna- ja töötervishoid; rahvatervishoiu ja tervishoiu korraldus; rahvatervishoiu teooria ja meetodika.

Suurema osa kirjete juures on ka täistekstid. Teadusartikleid on andmebaasis nii Eestis ilmutatud kui ka rahvusvahelistest teadusajakirjadest. Teadusajakirjades ilmunud artiklite täistekstid on kättesaadavaks tehtud vaid juhul, kui autoriõigus seda võimaldab. Enamasti sisaldab artikli kirje viidet täisteksti asukohale mõnes andmebaasis või kirjastuse kodulehel.

Kõige lihtsam on raamatukogust soovitud leida märksõnaotsinguga. Raamatukogus kasutatakse kirje märksõnastamiseks Eesti märksõnastikku. Sobiva märksõna leidmiseks on võimalik kasutada märksõnade loendit (valik „Märksõnad“). Detailotsingus on kirjed otsitavad pealkirja, autori, väljaandja/tellija, dokumendi tüübi ja valdkonna järgi. Ülevaate saamiseks on parim viis publikatsioone sirvida (valik „Sirvisisu“). Vastavalt valikule tekivad sirvimisel loendid valdkondade, publikatsioonide pealkirjade, autori, väljaandmisaja ja väljaandja/tellija järgi. Siinjuures on oluline teada, et väljaandja/tellija real on näiteks aruannete puhul vastutav asutus, artiklite puhul ajakirja nimetus, kus artikkel ilmus.

RaTeRa avalehe vasakusse veergu on välja toodud abirubriik (juhend) raamatukogu kasutamiseks, viited Eesti tervishoiustatistikat sisaldavatele andmebaasidele, Eesti terviseuuringute infole. Kõige uuem osa RaTeRa-s on tervishoiu kvaliteedi lingi alla koondatud tervishoiu

kvaliteedisüsteemi arendamise aruanded koos lisamaterjalidega. Raamatukogus sisalduvad tervisetehnoloogiate hindamise (TTH) aruanded on eraldi välja toodud TTH-raportite andmebaasis.

Rahvatervishoiu eesti-inglise seletav sõnaraamat on esimene katse luua rahvatervise erialakeele elektrooniline sõnastik ja ühtlustada terminoloogiat. Lisaks rahvatervishoiu üldterminitele sisaldab sõnastik biostatistika, epidemioloogia, keskkonnatervishoiu ja terviseökonomika termineid koos seletustega. Sõnastikust on võimalik teha otsingut nii eesti- kui ka ingliskeelsete terminite järgi.

Raamatukogus toimuvate muutuste lihtsamaks jälgimiseks on võimalik tellida kvartaalset uudiskirja, mis sisaldab infot kolme kuu jooksul andmebaasi lisatud publikatsioonide kohta. Uudiskirjast saab pealkirjal klõpsates vaadata huvi pakkunud kirjet raamatukogus.

Raamatukogu täieneb peamiselt koostööpartnerite (ministeeriumid, ülikoolid, tervisevaldkonna asutused) kodulehekülgedelt materjale otsides ja neid RaTeRa jaoks kirjeldades.

Julgustan siinkohal kõiki lugejaid saatma infot rahvatervise valdkonnas ilmunud publikatsioonide kohta, et raamatukogu täiendamine saaks toimuda kiiremini. RaTeRa-d puudutav tagasiside, küsimused ja ettepanekud on oodatud meilile rahvatervis@ut.ee.